

Liquidatie van een Pensioenfonds

Het toezicht van DNB
op de liquidatie en
collectieve waarde-
overdracht van uw
pensioenfonds of
collectiviteitskring

Mei 2020

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

Inhoud

2	Het toezicht van DNB op de liquidatie van uw Pensioenfonds	3
	Stap 1: Voorbereiden besluitvorming	5
	Stap 2: Melden liquidatie en collectieve waardeoverdracht	6
	Stap 3: Afwickelen liquidatie	9
	Bijlage 1: Voorbeeld plan van aanpak	10

Het toezicht van DNB op de liquidatie van uw Pensioenfonds

U overweegt om uw pensioenfonds of een collectiviteitskring op te heffen. Het opheffen van een pensioenfonds¹ is een ingewikkeld proces, waarmee u vaak maar eenmalig te maken heeft. In het proces zijn verschillende stappen te onderscheiden. Bij al die stappen zijn evenwichtige bestuursbesluiten van groot belang, omdat ze allemaal belangrijke gevolgen hebben voor de deelnemers.

In deze brochure vindt u de informatie om het liquidatieproces zorgvuldig en adequaat uit te voeren. Als u vragen heeft dan bespreken wij die graag met u. Neem daarvoor contact op met uw contactpersoon of stuur een bericht naar het emailadres cwo@dnb.nl.

Tijdens het gehele liquidatieproces blijft uw pensioenfonds onder het toezicht van DNB staan. Ook blijven de eisen uit de Pensioenwet voor u gelden.

Wij wijzen u er nadrukkelijk op dat uitschrijving van het pensioenfonds uit het register bij de Kamer van Koophandel pas kan plaatsvinden als u van ons een brief heeft ontvangen dat het toezicht op uw pensioenfonds is beëindigd. Ook blijft het pensioenfonds de kostenbijdrage van DNB verschuldigd zolang de liquidatieprocedure nog niet is afgerond.

De brochure is opgebouwd rond de stappen die wij van u verwachten in verband met de liquidatie. Per stap geven wij aan wat de stap inhoudt en welke informatie wij van u willen ontvangen. Het gaat om de volgende stappen:

Stap 1: Voorbereiden van de besluitvorming

Stap 2: Melden liquidatie en collectieve waardeoverdracht

Stap 3: Afwickelen liquidatie

In deze brochure wordt meerdere keren verwezen naar formulieren die u kunt indienen via het Digitaal Loket Toezicht. Dit loket vindt u op onze website: <https://www.dnb.nl/toezichtprofessioneel/digitaal-loket-toezicht/index.jsp>. Daar vindt u ook informatie over inloggen met eHerkenning. De eHerkenning heeft u nodig om de melding via het Digitaal Loket Toezicht te kunnen doen.

Op onze website staan verder factsheets en Q&A's met nadere beleidsuitingen over collectieve waardeoverdrachten (CWO). Bij de beoordeling van de CWO gaan wij van deze beleidsuitingen uit. De belangrijkste beleidsuitingen zijn:

- Proces melding CWO: <https://www.toezicht.dnb.nl/2/50-237299.jsp>
- Uitgangspunten beoordeling voornemen tot collectieve waardeoverdracht tussen pensioenfondsen: <https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-238140.jsp>

¹ Waar wordt gesproken over het opheffen van een pensioenfonds wordt in deze brochure ook het opheffen van een collectiviteitskring bedoeld.

- 4
- Besluitvorming en toelichting pensioenfondsen bij melding van de collectieve waardeoverdracht: <https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-238142.jsp>
 - Risicobeheersing bij collectieve waardeoverdracht: <https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-228854.jsp>
 - Beperking tot bekende pensioenaanspraken en –rechten bij collectieve waardeoverdracht liquiderende pensioenfondsen niet toegestaan (vrijwaring): <https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-224398.jsp>
 - Toezicht DNB op fonds dat wil liquideren: <https://www.toezicht.dnb.nl/2/50-236752.jsp>

Stap 1: Voorbereiden besluitvorming

Als het bestuur van een pensioenfonds de mogelijkheid onderzoekt om het fonds op te heffen, komt daar veel bij kijken. Er moeten veel zaken geregeld en gedaan worden. Dit zijn geen routinematige processen.

Wij vinden het belangrijk dat dit proces zorgvuldig wordt uitgevoerd en dat het bestuur een plan van aanpak voor de liquidatie opstelt. Het opstellen van een plan van aanpak hoeft niet direct aan het begin van het proces, maar wel zodra duidelijk is dat de plannen om het fonds op te heffen serieus aan het worden zijn.

Wat staat er in een plan van aanpak?

Een plan van aanpak helpt u gedurende het hele liquidatietraject in control te zijn. Het bestaat in ieder geval uit deze vier onderdelen:

1. Alle door het fonds te nemen stappen, besluiten en afspraken in verband met de liquidatie.
2. Een realistisch tijdschema.
3. De projectinrichting. Wie is verantwoordelijk voor welke werkstromen.
4. Een analyse van de (mogelijke) risico's die gedurende het liquidatieproces worden gelopen en de wijze om deze risico's te beheersen. In ieder geval valt daar het beleggingsbeleid onder en de wijze waarop de continuïteit van het bestuur wordt gegarandeerd.

In bijlage 1 treft u een voorbeeld aan van de onderwerpen die in een plan van aanpak aan bod komen.

Tips voor de besluitvorming

- In de praktijk merken wij dat de voorbereiding op een liquidatie en collectieve waardeoverdracht vaak meer tijd vergt dan verwacht. Houd daar rekening mee!
- Leg vanaf het begin de besluitvorming inclusief de overwegingen goed vast (bijvoorbeeld in een beslisdocument), zodat duidelijk is welke omstandigheden en welke afwegingen een rol hebben gespeeld in het besluitvormingstraject. Ook de besluiten en adviezen van de fondsorganen moeten gemotiveerd vastgelegd worden.
- Informeer ons tijdig over uw plannen. Wij zijn altijd bereid tot een gesprek, ook in de oriënterende fase. Dit voorkomt mogelijk dubbel werk en onduidelijkheden.
- Kijk goed naar de impact die de CWO heeft op de verschillende groepen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden binnen het overdragende pensioenfonds of de overdragende collectiviteitskring en het ontvangende pensioenfonds of de ontvangende collectiviteitskring. Maak dit inzichtelijk met berekeningen. Vergeet niet deze informatie te delen met de fondsorganen.
- Maak scenarioanalyses. Hoe wordt omgegaan met mutaties in de dekkingsgraad tussen het moment waarop het besluit tot CWO is genomen en de feitelijke uitvoering? Welke bandbreedtes zijn acceptabel? Is er een go/no go moment?
- Op onze website staan diverse beleidsuitingen die u kunnen helpen bij de CWO (in stap 2 vindt u daarover meer informatie).

Stap 2: Melden liquidatie en collectieve waardeoverdracht

6

De voorbereidende fase wordt afgesloten met het (voorgenomen) besluit tot liquidatie en het besluit tot collectieve waardeoverdracht.

De CWO meldt u als overdragende partij uiterlijk drie maanden voor de beoogde datum van de overdracht bij ons, dat volgt uit artikel 84 van de Pensioenwet (Pw). Dit doet u met het 'Meldingsformulier liquidatie en collectieve waardeoverdracht art. 84 Pw' in het Digitaal Loket Toezicht. Met dit formulier kunt u zowel de melding van de (voorgenomen) liquidatie als de melding van de CWO doen.

In het meldingsformulier vragen wij informatie en documenten over de CWO op. Het is mogelijk om in te loggen en het meldingsformulier in te zien zonder dat u dit formulier direct invult. Ook is het mogelijk een deel van het meldingsformulier in te vullen en de melding later af te maken. In de toelichting bij het meldingsformulier leest u wat wij van u verwachten en welke informatie wij nodig hebben voor de beoordeling van de CWO. De toelichting vindt u op onze website: <https://www.dnb.nl/toezichtprofessioneel/meldingen-cwo/index.jsp>.

In het formulier vragen wij u informatie over:

- Plan van aanpak
- Onderbouwing van de bestuursbesluiten tot liquidatie en CWO
- Gemotiveerd oordeel van de Raad van Toezicht en/of belanghebbendenorgaan, gemotiveerd advies van het verantwoordingsorgaan met betrekking tot de liquidatie en CWO
- Overeenkomst tot CWO en vrijwaring
- Self assessment

- Onderbouwing waarom de CWO evenwichtig is. Het bestuur en de organen van het pensioenfonds moeten beschikken over berekeningen, die inzicht geven in de impact van de CWO op verschillende groepen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden
- Transitieplannen
- Communicatie aan de deelnemers
- Bestemming eventueel liquidatiesaldo

Transitie van beleggingen en verplichtingen

Bij de overdracht van de beleggingen is van belang dat er goede afspraken gemaakt worden over de wijze van overdracht van de middelen van uw fonds aan de ontvangende pensioenuitvoerder.

Als een koopsom is afgesproken, is het zaak dat u de beleggingen tijdig verkoopt. Let op dat uw fonds renterisico loopt als de definitieve koopsom nog berekend moet worden op een rentetermijnstructuur in de toekomst. Als de beleggingen, of een deel daarvan, overgedragen worden, is het belangrijk dat u goede afspraken maakt over de wijze en de datum waarop de over te dragen portefeuille wordt vastgesteld en hoe de waardering wordt bepaald.

Bij de verplichtingen is het van belang dat alle pensioenaanspraken en –rechten juist zijn berekend, dat alle mutaties tot de overdrachtsdatum (of een afgesproken datum) zijn verwerkt en dat alle pensioenaanspraken en -rechten worden

overgedragen. Dit laatste betekent alle door de werkgever toegezegde pensioenaanspraken die vallen binnen de uitvoeringsovereenkomst. Dus ook de aanspraken die op het moment van de CWO bij de overdragende pensioenuitvoerder niet bekend zijn, bijvoorbeeld als gevolg van een administratieve fout. Zie ook deze Q&A op de website van DNB: <https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-224398.jsp>.

Het kan verstandig zijn om de overdracht van zowel de pensioenverplichtingen als ook het vermogen via een onafhankelijke audit te laten valideren.

Proces van beoordeling

Wij toetsen na ontvangst van de CWO-melding of de melding compleet is en beoordelen inhoudelijk de aangeleverde informatie en documenten. Het kan zijn dat daarbij aanvullende informatie of documenten nodig zijn. Wij vragen deze dan op via het Digitaal Loket Toezicht en u kunt de gevraagde informatie of documenten ook weer via het Digitaal Loket Toezicht aanleveren. Ook (telefonisch) overleg blijft mogelijk.

DNB heeft tot de beoogde overdrachtsdatum de tijd om de voorgenomen CWO te beoordelen:

- Als wij besluiten een verbod op te leggen, dan motiveren wij dit in het besluit en stellen wij het overdragende pensioenfonds en de ontvangende pensioenuitvoerder hiervan op de hoogte. Een verbod geldt voor onbepaalde tijd. Zowel het overdragende pensioenfonds als de ontvangende pensioenuitvoerder kunnen bezwaar tegen het

verbod maken en eventueel beroep instellen bij de bestuursrechter.

- Als wij geen bezwaar hebben tegen de collectieve waardeoverdracht, dan informeren wij het overdragende pensioenfonds. Het pensioenfonds kan dan overgaan tot de uitvoering van de CWO.

Nadat wij hebben aangegeven dat wij geen bezwaar hebben tegen de CWO kan de CWO uitgevoerd worden. Dit is de fase waarin onder meer de betaling van de (voorlopige) koopsom plaatsvindt, de overdracht van de administratie wordt gerealiseerd, controles plaatsvinden en de definitieve koopsom bepaald kan worden. Ook worden contracten beëindigd en balansposten afgewikkeld.

Mocht u in deze fase tegen problemen oplopen, dan willen wij dat graag weten. Neem dan dus contact met ons op.

Ontheffing rapportageverplichting

Nadat de collectieve waardeoverdracht is uitgevoerd kan een pensioenfonds in liquidatie ontheffing krijgen voor het indienen van de jaarstaten en/of de kwartaalstaten. Het fonds moet dan wel voldoen aan de eisen die zijn opgenomen in de Beleidsregel ontheffingen verslagstaten Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling 2015. In het kort komt het er op neer dat een fonds in liquidatie ontheffing krijgt als:

- er geen technische voorziening meer op de balans staat vanaf de 1e dag van de verslagperiode.

- 8
- er gedurende de hele verslagperiode niet meer middelen in het fonds zijn dan nodig voor de operationele afwikkeling van de liquidatie.

De ontheffingsaanvraag dient u in via het 'Meldingsformulier ontheffing pensioenfondsen en PPI's' op het Digitaal Loket Toezicht. U kunt deze ontheffing aanvragen:

- voor het indienen van de jaarstaten: uiterlijk 15 mei volgend op het jaar waarop de staten betrekking hebben.
- voor het indienen van de kwartaalstaten: uiterlijk de laatste dag van het betreffende kalenderkwartaal.

Stap 3: Afwikkelen liquidatie

Voordat het toezicht op uw pensioenfonds wordt beëindigd, willen wij zekerheid hebben dat alle pensioenaanspraken en -rechten en alle middelen van het fonds zijn overgedragen volgens de gemaakte afspraken. Alle in verband met de waardeoverdracht en liquidatie benodigde formaliteiten en acties moeten zijn uitgevoerd.

Via het meldingsformulier 'Verzoek beëindiging toezicht' in het Digitaal Loket Toezicht kunt u ons verzoeken het toezicht op het pensioenfonds te beëindigen.

In het formulier vragen wij u informatie over:

- het liquidatieverslag inclusief accountantsverklaring over de liquidatie van het fonds en het verslag van het bestuur/vereffenaars.
- informatie over de afwikkeling van het liquidatiesaldo.
- een verklaring van non-verzet (indien van toepassing).
- informatie over eventuele lopende gerechtelijke procedures of bezwaren, waardoor de liquidatie niet afgewikkeld kan worden.
- het adres waar het archief van de stichting zal worden opgeslagen.

Liquidatieverslag

Het liquidatieverslag bestaat uit:

- het door het bestuur/vereffenaars getekende verslag, waaruit blijkt op welke wijze het liquidatietraject is verlopen, welke bestuursactiviteiten hebben plaatsgevonden en welke besluiten zijn genomen.

- een financiële verantwoording (liquidatiebalans) waaruit blijkt dat alle activiteiten zijn afgerond. Dit kan blijken uit een slotbalans van o met een afdoende toelichting van de betreffende posten uit de balans en verlies- en winstrekening. De liquidatiebalans moet aansluiten op de financiële verantwoording van de laatst gerapporteerde cijfers. De liquidatiebalans is door de accountant gecontroleerd en gewaarmerkt.
- Een door de accountant getekende verklaring.

Op de liquidatiebalans zouden geen middelen meer moeten staan. Indien de ingediende liquidatiebalans toch nog niet geheel leeg is, dan vragen wij u de afwikkeling van de balansposten die nog niet op o staan aan te tonen met bankafschriften.

Proces van beoordeling

Wij toetsen na ontvangst van het meldingsformulier 'verzoek beëindiging toezicht' of de melding compleet is en beoordelen inhoudelijk de aangeleverde informatie en documenten. Het kan zijn dat daarbij aanvullende informatie of documenten nodig zijn. Wij vragen deze dan op via het Digitaal Loket Toezicht en u kunt de gevraagde informatie of documenten ook weer via het Digitaal Loket Toezicht aanleveren. Ook (telefonisch) overleg blijft mogelijk.

Als blijkt dat het pensioenfonds al zijn (pensioen) verplichtingen heeft afgewikkeld, dan ontvangt u van ons een brief waarin wij aangeven dat het toezicht is beëindigd. Vervolgens kunt u het pensioenfonds definitief uitschrijven bij de Kamer van Koophandel.

Bijlage 1: Voorbeeld plan van aanpak

10

Hieronder vindt u een voorbeeld van de onderwerpen die in een plan van aanpak aan bod kunnen komen.

Stap	Planning afwikkeling
1. Onderzoek toekomstbestendigheid van het fonds	d.d.
2. Beslisproces keuze overnemende partij(en) inrichten	
3. Risico analyse	
4. Berekeningen impact CWO voor groepen deelnemers	
5. Bestuursbesluit met het voornemen tot liquidatie	
6. Bestuursbesluit tot CWO	
7. Betrokkenheid governance organen in besluitvorming	
8. Inventarisatie fondsdocumenten en eventuele aanpassing (Statuten/Reglementen)	
9. Continuïteit bestuur waarborging	
10. Naleving uitvoeringsovereenkomst	
11. Inventarisatie overeenkomsten	
12. Eventueel een gesprek met DNB	
13. Opstellen documentatie benodigd voor CWO	
14. Melding CWO i.v.m. liquidatie bij DNB (Speciale aandacht voor volledigheid documentatie en motivatie besluiten)	
15. Communicatie met deelnemers	
16. Overleg tussen betrokken partijen bij CWO en aanleveren additionele documentatie (handig om daar rekenig mee te houden)	
17. Oordeel van DNB over CWO melding	
18. Transitie van middelen en administratie	
19. Overwegen aanvraag ontheffing indiening kwartaal- en/of jaarstaten	
20. Aanwending liquidatieoverschot in overeenstemming met statuten en CWO overeenkomst	
21. Verantwoording afleggen door middel van jaarrekening/jaarverslag of liquidatieverslag	
22. Deponering liquidatieverslag bij Kamer van Koophandel	
23. Verzoek beëindiging toezicht indienen bij DNB	
24. Oordeel van DNB over verzoek beëindiging toezicht	
25. Uitschrijven bij de Kamer van Koophandel	
26. Communicatie naar deelnemers van definitieve ontbinding fonds/kring	

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
dnb.nl